

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мая Сотирова Сотирова,

Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград,

Факултет по педагогика

относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен

„доктор“, област на висше образование 1. Педагогически науки,

професионално направление 1.2. Педагогика,

докторска програма „Специална педагогика“

Тема **„Образователни стратегии при ученици**

със синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност“,

Автор: **Василейос Хараламбос Перистеропулос**

Научен ръководител: доц. д-р Мая Сотирова Сотирова

Становището е изготвено в изпълнение на Заповед № 2255 от 03.11.2020 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград за определяне на състава на научното жури.

Представяне на кандидата

Василейос Хараламбос Перистеропулос е зачислен за докторант в самостоятелна форма на обучение на английски език в докторска програма „Специална педагогика“ със Заповед на Ректора № 1026 / 28.04.2017 г. Докторантът е изпълнил задълженията си по учебен план и е отчислен с право на защита (Заповед № 964 / 03.07.2020 г.). Документацията по процедурата и досието на кандидата като докторант към Факултета по педагогика отговарят на законовите изисквания.

Образователната траектория на Василейос Перистеропулос определя в голяма степен професионалната му ориентация и изследователски интерес към проблемите на специалното образование и интегрираното обучение. Кандидатът е завършил бакалавърска програма по математика в университета в Йоанина, има две магистърски степени – по управление на проекти от университета в Биргингам, Англия и по специално образование от университета в Нюпорт,

Южен Уелс, Англия. Работи като учител по математика на 13-18 годишни ученици, включително и на ученици със специални образователни потребности. По време на докторантурата си към Факултета по педагогика Василейос Перистеропулос заявява сериозно присъствие в избраното от него изследователско поле чрез активно участие в научни форуми и серия от статии, публикувани в престижни научни издания.

Актуалност на изследването

В контекста на политиката на приобщаващото образование се откроява необходимостта от разработване и прилагане на специфични образователни стратегии за осигуряване на допълнителна подкрепа на учениците със специални образователни потребности. По отношение на учениците със синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието (СДВХ) все още училищните подкрепящи практики са недостатъчно развити, като фокусът продължава да е в по-голяма степен върху лечението и терапията, отколкото върху включващото обучение. Представеното дисертационно изследване поставя проблема за подкрепата на тези ученици в училищен контекст.

Изборът на темата на дисертационното изследване не е случаен, а е провокиран от предизвикателствата, пред които кандидатът е изправен в ежедневната си преподавателска дейност. Осмислянето на нуждите на педагогическата практика през призмата на собствения опит е стабилна основа и отправна точка за реализираното от дисертанта задълбочено теоретично проучване и систематизация на специфични образователни стратегии за работа с ученици със СДВХ, а реализираното емпирично изследване предлага апробирана мулти-стратегийна образователна програма, която може да се ползва от учителите и специалните педагози за подобряване на учебната успеваемост и поведенческите умения на учениците със синдрома.

Обща характеристика и съдържателна оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 264 страници, които включват увод, четири глави, заключение и списък на използваната литература. Използваните 238 литературни източника са компетентно подбрани, представителни са за тематиката на изследването и са пълноценно използвани в разработката.

В увода Василейос Перистеропулос аргументира избора на темата, обосновава нейната актуалност и значимост и представя концептуалната рамка на изследването. Ясно и точно са формулирани обектът, предметът, целта и методологията, чрез която ще се провери хипотезата (основният изследователски въпрос) на изследването – дали учениците със СДВХ ще покажат или няма да покажат подобрене в поведенческите умения и академичното си представяне след прилагането на образователната програма.

Теоретичният анализ в дисертационния труд е на две равнища. В първа глава във фокуса на вниманието е същността на СДВХ. Направен е съпоставителен анализ на базисни, сродни понятия, систематизирани са основните характеристики на синдрома, критериите за разпознаването му по Международната класификация на болестите 10 (МКБ-10) и Диагностичния и статистически наръчник за психични разстройства 4 (ДСН-IV). Представени са съвременни изследвания върху вариациите въз основа на пол и доминиращ симптом, приведени са научни тези и доказателства за ролята на наследствените и неунаследените фактори за появата и развитието на СДВХ.

Във втора глава анализът е насочен към разкриване на образователните аспекти на синдрома. Проследяват се причинно-следствените връзки между СДВХ и обучителните трудности, изясняват се особеностите в когнитивното функциониране, които произтичат от него и които оказват влияние върху учебната успеваемост и цялостното училищно представяне на учениците. Последните три части на втора глава се открояват като демонстриращи уменията на кандидата да анализира (различни проекции на общата образователна политика по включващо образование в отделни страни по отношение на учениците със СДВХ), да систематизира (приложими към синдрома образователни подходи, стратегии, методи за работа), да формулира собствено авторово виждане и изследователска позиция.

Трета и четвърта глава на дисертационния труд представят методологията на реализираното емпирично изследване и анализа на резултатите от него. Детайлно описани са инструментариумът, етапите на образователната програма, начините за събиране и обработка на данните. Интерпретацията на получените

резултати е задълбочена, многопластова, не само по посока на потвърждаването на поставената хипотеза, но и с подчертан стремеж да се изяснят колкото е възможно повече аспекти, фактори, взаимовръзки, които биха подпомогнали по-доброто разбиране на феномена и по-успешното внедряване на образователната програма в практиката.

Оценка на автореферата и научните публикации на кандидата

Авторефератът е разработен съобразно приетите изисквания и отговаря на съдържанието на дисертационния труд.

Василейос Перистеропулос е представил шест научни публикации по темата на дисертационния труд, две от които са в съавторство с научния ръководител. Публикациите са в научна периодика, в рецензирани и редактирани сборници от научни форуми. В съдържателно отношение те популяризират изследователските търсения и постижения в дисертационния труд, загатват нови изследователски ориентири и показват желание и готовност за академична кариера, заявени в автобиографията на кандидата.

Научни приноси

Приемам напълно изведените от кандидата научни и теоретико-приложни приноси на дисертационното изследване:

- Направено е задълбочено теоретично проучване на проблема за лечението и подкрепата на децата със СДВХ в контекста на училищното образователно взаимодействие.
- Проучени и експериментално доказани са ползите от прилагането на милти-стратегийния подход при обучението на ученици със СДВХ, както и вариациите в това отношение при различните подтипове СДВХ (с дефицит на вниманието, хиперактивно-импулсивен и комбиниран).
- Разработена и апробирана е мулти-стратегийна образователна програма за подобряване на академичните постижения и поведенческите умения на учениците със СДВХ. Прилагането на програмата ще помогне на учениците със синдрома да постигат по-добри образователни резултати, да подобрят социалния си живот и същевременно ще предотврати или намали риска от по-нататъшни проблеми в живота им като възрастни.

- Разработен и апробиран е инструментариум за оценка на академичните постижения и поведението на учениците със СДВХ, което дава възможност за мониторинг в хода на учебния процес.

Бележки и препоръки

Препоръките ми към Василейос Перистеропулос са следните:

1. Стремежът да се обхванат всички възможни аспекти на проблематиката води до силна информативна наситеност на текстовете, в която авторското виждане и позиция понякога се размиват. Препоръката ми е за по-аналитично и систематизирано представяне на чужди концепции, изследователски резултати и пр.

2. Препоръчвам и очаквам дисертационното изследване да послужи като основа за монографичен труд на Василейос Перистеропулос. Апробираната изследователска програма с инструментариума за текуща диагностика и мониторинг върху резултатите от прилагането ѝ може да бъде публикувана като обучителен ресурс за учители и специални педагози, работещи с ученици със СДВХ.

Заключение

Безспорните научноизследователски постижения на кандидата, както и съответствието с нормативните изисквания, ми дават основание да заявя своята категорична положителна оценка и да препоръчам на членовете на уважаемото научно жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Специална педагогика“ на Василейос Хараламбос Перистеропулос.

Член на научното жури:

3 декември 2020 г.

доц. д-р Мая Сотирова